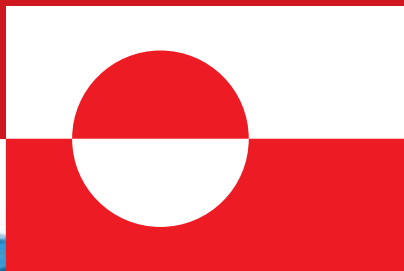

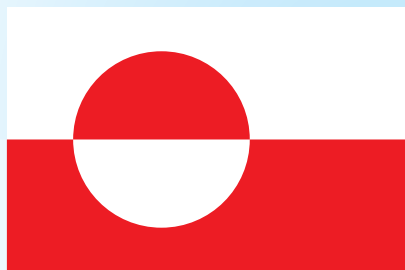
Erfalatorput ima atorneqartariaqarpoq

Kattuffik Erfalatorput

Erfalasorput

ima
atorneqartariaqarpoq

Kattuffik Erfalasorput

Erfalasorput ima atorneqartariaqarpoq

**Saqqummersinneqarneranut tapiissuteqartut
makkuusut qutsavigaavut:**

NunaFonden

Dansk-Grønlandsk Kulturfond
Juullip Nipitittagaa
Kalaallit Nunaanni Brugseni
Sulinermi Siulersuisut Peqatigiiffiat
Sulinermik Inuutissarsiuteqartut Kattuffiat
Tømrervirksomhed Qisuk, Sisimiut
Sanati A/S, Sisimiut
Sisimiut Kommune
Grønlands Mediefond

Erfalasorput ima atorneqartariaqarpoq

© Kattuffik Erfalasorput, Box 412, Sisimiut

Atuakkap pilersinniarnernani aqutsisut: Richard Absalonsen, Kâlêraq Bech,
Søren Joelsen, Akaaraq Samuel Olsen, Annemarie Olsen, Svend Åge Olsen

Oqaasertaanik suleqataasut: Akaaraq Samuel Olsen, Karl Elias Olsen

Assitai: Morten Siegstad, saqqaani asseq, Akaaraq Samuel Olsen, qupp. 14,
17, 18, 19, 21, Erik Holm, qupp. 14, 15, 24, 25, 26, 30, Roland Thomsen, 7,
Carsten Lind, qupp. 11, Peter Brandt, tunuani asseq

Aaqqissuisoq: Carla Rosing Olsen, Saxifraga

Ilusilersornena: Kreator I/S

Naqinneqarfia: HellasGrafisk A/S

Saqqummersinneqarfia: Sisimiut, 2007

Imai:

- 5 **Siulequt** Akaaraq Samuel Olsenimit
- 7 **Erfalasutta nassuiaataa** Thue Christiansenimit
Symbolikken på vort flag
The symbolism of our flag
Die symbolik der Flagge
- 9 **Inatsisit**
- 11 **Erfalasutta isikkua**
- 12 **Erfalasulerfik erfalasullu angissusia**
- 14 **Erfalasulertarneq**
- 18 **Ullut erfalasulerfissat**
- 19 **Nunat allat erfalasui peqatigalugit erfalasulertarneq**
- 21 **Erfalasup kusanarsaatigalugu atorneqartarnera**
- 22 **Katinngatit/peqatigiiffiit erfalasui**
- 22 **Katinngammik atoqqaartitsineq**
- 24 **Katinngammik tigumiartuuneq**
- 26 **Erfalasup ilassinnissutigineqartarnera**
- 27 **Katinngatit nalliuttorsioertuni**
- 28 **Oqaluffimmi katinngasisaartarneq**
- 31 **Naggasiut** Jonathan Motzfeldtimit

4 · **Erfalatorput** ima ator neqartariaqarpoq

Siulequt

Kalaallit Nunaata Inatsisartuisa 1979/80-imi unammisitsineranni kalaallit erfalasussaannut siunnersuuteqartut 600-t missaanniipput. Siunnersuutaasuni erfalasut sanningasortallit amerlaneroqaat. Atuartuttaaq atuaqatigiikkuutaartut siunnersuutaannit 160-iusunit 110-t sanningasortaliupput. Nalunannigilaq sungiusimasat aallaaviusimanerata tamanna ersernerigaat.

Inatsisartut kalaallit erfalasussaannik 'naliliisussaataata', partiinit tamanit inuttaqartinneqartup, siunnersuutit piukkunnarpallaasorisimannigilai. Taamaammat januaarimi 1985-imi kalaallit eqqumiitsuliortut qulingiluut kajumissaarneqarput siunnersuusioqullugit. Siunnersuutit marluk piukkunnartutut tikkuarneqarput, tassaasut erfalasooq qorsuusooq qaqortumik sanningasortalik aappaalu tassaalluni ullumikkut erfalasorput. Februaarip 14-ianni Inatsisartut erfalasusaaq taasissutigaa. 14-it maanna erfalasorput piumavaat, aqqanillillu aappaa piumallugu. Erfalasumut ataatsimiititaliap Inatsisartut aalajangeeqqusimavai, tassagooq inunnit taasissutigineqarpat inuiaqatigiit marlunggorlutik avisaartuuteqinammata, aammalu Inatsisartut erfalasusaaq piffissami sivisuumi sulissutigisimammassuk tulluartautinneqarsimavoq inuiaqatigiit sinnerlugit taanna aalajangiisuuppat akisussaasuullunilu.

Inatsisartut aalajangiinerata Kalaallit Nunaat marlunggorlugu avisaartuut-sippaa. Akerliusut atsiortitsinikkut takutiserrapput. Nuummi inersimasut 25%-iisa inuit taasitinneqaqqaat, Nuummilu misissuisitsineqarmat 11%-it maannakkut erfalasarisarput akuersaarpaat, 89%-it erfalasooq sanningasortalik piumagaluaaraat. Nunarput tamarmiusooq qanoq isumaqarsimassagaluarnepoq? Namminerisatsinnilli erfalasoqalerpugut, aammami inuiaagatta namminerisatsinnik ilisarnaateqarusuttut, aliasunnerni nuannaarnernilu qullartagas-satsinnik inuiannullu allanut akulerunnitsinni ilisarnaatigisassatsinnik.

Erfalasorput pillugu kattuffitsinnit nuannaarutigeqaarput nunatsinni atu-gassiamik erfalasutta atorneqarnissaa pillugu ilitsersuummik maanna saqqum-mersitsigatta, neriuppugullu taanna erfalasutsinnik atuinnissamut ikiuutaallua-umaartoq. Taamaattorli atuagaaqqap ilitsersuutaasa saniatigut erfalasutsinnik atuinnermut tunngasunik nalornisoortoqaratarsinnaavoq, taamaattoqassappallu kattuffimmuut saaffiginninnissamut tikilluaqqaqqusivugut.

Namminersornerullutik Oqartussat qarasaasiakkut quppersagaanni erfala-sutsinnut tunngasut aamma takuneqarsinnaapput.

6 · Erfalatorput ima atorneqartariaqarpoq

Erfalasutta nassuiaataa

Nunatta nunarsuarmi qeqertani annersaanini kisiat tusaamasaassuti-giinnarnagu aammattaarli sermersu-armik 'qeeqarnini' ilisarnaatigilluin-narpaa.

Nunatta sineriassua inoqarfiusooq kangerluppasuarnik aggulunneqarsi-masorlusooq kangerluttaqarpoq ser-mersuarmik ilanngarteriuartunik, iigartartunik taaguutilinnik.

Sermersuup ilaminersui ullut tamaviisa kaanngartinneqartuartut kanger-luit qinngui aallaavigalugit iluliarsuannngorlutik silammut aallallaaraat takoran-nerlutik, alutornaqalutik mianersorfigisaasaqalutillu.

Nunarput qeqertaagami kaajallallugu immamik avatangerneqarsimavoq, immallu sarfarnermigut iluliarsuit sineriassuarput sinerlugu ingerlaartittuartaar-pai isikkivipput silaannarpullu allanngorartittuarlugu.

Siuliani eqqartukkakka erfalasutta ilusilerneqarnerani aalajangiisuusimap-put tunngaviusimallutillu.

Erfalasutta affaa qulleq qaqortoq tassaavoq sermersuarmik eqqaasitsisoq, qaallorissiq soorunalumi qulliususaaq.

Ammalortup affaa aappalaartuusooq kangerlussuarmut iigartartulimmut ili-sarnaataavoq.

Ammalortup affaata qaqortup iluliarsuit oqariartuuteqarfigai; taannalu aappalaartumi angisuumi alliusumi immamut naleqqussagaasumi sarfarsiataa-rusaartutut inissinneqarsimavoq.

Erfalasutta qalipaataasa danskit erfalasuata qalipaataat assigai taamaattu-millu taaguut 'Aappalaartoq' aammattaq tassunga tutsiinnarneqarsinnaasi-malluni, taamatullumi atorneqartalersimalluni.

Erfalasumik ilusiliisooq Thue Christiansen.

Symbolikken på vort flag

Vort land er ikke alene kendt som verdens største ø, men også at den største del er dækket af indlandsisen.

Indlandsisen når havet ved stadig udstrømning til de brede fjorde langs

8 · Erfalasorput ima atorreqartariaqarpoq

kysten. Gennem fjordene sejler de store og farlige isfjelde udad og når havene omkring vort land til stor beundring for landets beboere og ikke mindst for turister fra andre lande.

Når isfjeldene begynder at sejle rundt i vore farvande og mødes med den Østgrønlandske storis er det absolut bestemmende for landets klima.

Dette er baggrunden for vort flags udformning: den store hvide del af flaget symboliserer indlandsisen og vore fjorde kendetegnes ved den røde del i cirklen. Den hvide del af cirklen symboliserer isfjeldene og storisen og det store røde felt i flaget kendetegner havet.

Farverne er de samme som Dannebrog og dermed kan vi også kalde vort flag 'Aappalaartoq', det røde.

The symbolism of our flag

Our country is not alone known as the largest island in the world but also for the fact that the greater part is covered by ice cap.

The ice cap reaches the ocean by a steady outflow to the wide fjords along the coast. The large and dangerous ice bergs sail outwards through the fjords and they reach the oceans around our country at much admiration for the country's inhabitants and not least for the tourists of other countries.

It is absolutely decisive for the climate of the country when the icebergs start sailing around in our waters and they meet with the Eastgreenlandic pack ice.

This provides the basis for the motif of our flag: the large white part in the flag symbolises the ice cap and our fjords are represented by the red part in the circle. The white part of the circle symbolises the icebergs and the pack ice, and the large red part in the flag represents the ocean.

The colours are the same as 'Dannebrog' and thus we can also continue to call our flag 'Aappalaartoq', the red.

Die Symbolik der Flagge

Unser Land ist nicht nur als die grösste Insel der Welt bekannt, sondern auch dafür, dass der grösste Teil vom Inlandeis bedeckt ist.

Das Inlandeis reicht bis an das Meer bei ständiger Ausströmung an die breiten Fjorde entlang der Küste. Die grossen und gefährlichen Eisberge

10 · Erfalasorput ima atorneqartariaqarpoq

Kalaallit Nunaata erfalasua pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 6, 11. juuni 1985-imeersoq ima oqaasertaqarpoq:

- § 1.** Kalaallit Nunaata erfalasuata ilusaa Kalaallit Nunaanni Inatsisartut inassuteqarnerat tunngavigalugu Kunngip peqqussutaatigut aalajangerneqassaaq.
Imm. 2. Ilisarnaatit aalajangersimasut erfalasumi atoqqusaanngillat.
Imm. 3. Erfalasut erfalasuq qalipaataanik uuttuutaanillu eqqortumik qalipaateqaratillu uuttuuteqanngitsut tuniniaqqusaanngillat, nioqputigeqqusaanatik aammalu atukkiunneqarsinnaanatik.
- § 2.** Naalakkersuisut pisinnaatinneqarput ullut erfalasumik amusiviusartusatsat aalajangersarnissaannut.
- § 3.** Erfalasoq kimilluunniit oqaatsitigut iliuutsitigulluunniit asissorneqassanngilaq.
Imm. 2. Erfalasoq inunnit ataasiakkaanit, peqatigiiffinnit, ingerlatseqatigiiffinnit imaluunniit suliffeqarfinnit ilisarnaatit atorneqassanngilaq imaluunniit arlaatigut isissutissatut taamaaqataatulluunniit ilisarnaatigineqassanani.
Imm. 3. Erfalasoq kalaallit nioqputissiarinngisaasa tuniniarnerini nioqputiginerinilu nioqputissat ilisarnaataattut imaluunniit allatut ussasaarutiginerinut atorneqassanngilaq.
- § 4.** Umiarsuit Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffilitutt nalunaarsorneqarsimasut kalaallit erfalasuannik erfalasoqassapput.
Imm. 2. Umiarsuit pineqartut kalaallit erfalasuut kisiat atortassavaat, aatsaalli nunat allamiut erfalasuannik amusisinnaallutik kalaallit erfalasuut inatsisit imaluunniit nunat tamalaat akornanni ileqquusut naapertorlugit inuiaat erfalasuata inissisimaffissaani amoqqagaangat. *Imm. 1-imi 2-milu* aalajangersakkat naalagaaffimmi oqartussasut umiarsuaannut atortuunngillat.
- § 5.** Inatsisartut inatsisaanni matumani aalajangersakkat unioqputinneqar-pata taamaaliorneq Naalagaaffiup karsianut nakkartussanik akiliisitsinermik kinguneqarsinnaavoq.
- § 6.** Inatsisartut inatsisaat manna 21. juuni 1985 atortuulerpoq.
Imm. 2. Kisianni umiarsuit erfalasalertarnissaat pillugu § 4-mi aalajangersakkat 1. januaari 1986 atortuulissapput.

Aammattaq pigaarput Kalaallit immikkut erfalasuata akuerineqarneranik nalu-naarut 24. juuni 1985-imeersoq Erfalasuertarnissaq pillugu kaajallaasitaq’.

Tassani aalajangersarneqarsimapput:

- § 1. Ullut erfalasuertarfissat, kalaallit erfalasuata pisorta qarfinnit tamanit amuneqartarfissaat.
- § 2. Erfalasoq kingusinnerpaamik nal. 09.00 amuneqartassaaq aqqarneqar-tassallunilu siusinnerpaamik nal. 17.00 kingusinnerpaamillu nal. 20.00. Tallimanngornermi Tannaartumi aappalaartoq qiteqqusimasassaaq, Danmarkip tigussaaffiani ullormi 9. april erfalasoq ullaap tungaani qiteqqusimasassaaq, nal. 12.00 apissillugu amuneqassalluni. Ulluni erfalasoqarfissani allani tamani erfalasoq apissisimasassaaq. Ulloq erfalasoqarfissaq alla Tallimanngornermik Tannaartumik nale-ruippat erfalasoq ulloq naallugu qiteqqusimassaaq.
- § 3. Kaajallaasitaq taanna ulluni allani erfalasuernissamik ajornartitsinngilaq – soorlu sapaatini – imaluunniit ullorsiorfinni suniluunniit pisartuni.

Erfalasutta isikkua

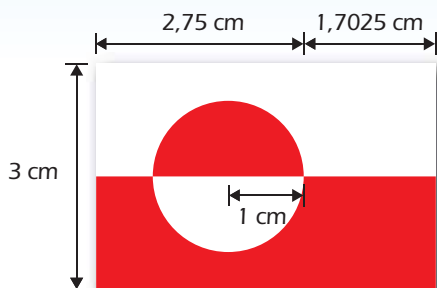

12 · Erfalasorput ima atorneqartariaqarpoq

Erfalasutsinnik titartaasoq Thue Christiansen ima allappoq: “Qalasersuup Avannarliup kujammut 740 km-inik ungasitsigisuaniiippoq nunarsuarmi qeqertat annersaata avannamut isua. Kalaallit Nunaata 58%-ia missiliorlugu sermersuarmit qalligaavoq, taannalu ullut tamarluinnaasa kangerlussuarni iigartartoqarfusuni iluliarsuarnik anisitsiuartuuvoq. Sermersuaq, iluliarsuit sikorsuillu erfalasumi qaqtortaaapput.

Aappalaartortaata takutippai seqinersuup nuilersup/tarrilersup assinga imarsuarmullu aappilleruloorluni qinngornera”.

Erfalasoq, uuttuutai ilaatillugit.

Kalaallit Nunaata erfalasuata pisortatigoortumik nassuiarneqarnera imaappoq: ”Kalaallit erfalasuata sanimut takinermigut qitermigut qaqtortumik aappaluttumillu avitaavoq. Qitermigullu erfalaserfimmum qaninnerusumik paarlaattunik qalipaatilimmik ammalortortaarluni. Ammalortup qiterpiaaniit erfalasuq qummut amnullu killingata annertussusia 1,5 radiusiuvoq – radius tassa ammallorissup silliaata affaa – erfalasuq erfalaserfimmum qaninnerata sinaanut 1,75 radiusiulluni kiisalu erfalasuq avammum naaneranum 2,7025 radiusiulluni.

Erfalaserfik erfalasuullu angissusia

Kinaluunniit erfalasortaarniarpoq uuttuutissamisut uuttuutilimmik pisaartariaqarpoq.

Erfalasup erfalaserfinni assigiinngitsuni takissusai silissusaalu, cm-inut –
 Flagets længder og bredder for forskellige flagstangsl ngder, i cm.

	Erfalaserfiup takissusia Flagstangens højde	Ammalortup affaa Radius	Erfalaserup portussusia Flagets højde	Erfalaserup takissusia Flagets længde	Ammalortup qeqqanut Til cirklen midte
cm	480	32	96	142	56
cm	540	36	108	160	63
cm	600	40	120	178	70
cm	660	44	132	196	77
cm	720	48	144	214	84
cm	780	52	156	232	91
cm	840	56	168	250	98
cm	900	60	180	268	105

Erfalaserfik ulamertusarpoq amerlanertigullu qaqortuulluni nuumigut
 ammalortumik nooqutaqartussaq aappalaartumik kuultiusamilluunniit qali-
 paatilimmik.

Erfalasup angissusaa erfalasu-
fimmuut naleqquttuusaaq. Erfalasoq
erfalasulerfiup tallimararterutigissa-
vaa. Erfalasu-lerfik qattunermiippat
illulluunniit qaaniilluni erfalasup
angissusaa nammineq aalajangerne-
qarsinnaavoq.

Illup qaliaata killingani erfalasu-
lerfik siumorluinnaq sammisuuppat
erfalasortaata silissusaa erfalasu-
lerfiup takissusaata affarissavaa. Illullu iigaa-
ni inissiaruarnilu tukimut erfalasu-
lerfeqartuni erfalasup silissusaa erfalasu-
lerfiup pingajorarterutigissavaa.

Anorlertillugu erfalasup angissutsimigut minnerusup ator neqartarnissaa inas-
sutiginarpoq. Taanna erfalasu-lerfiup qulerarterutaanik silissuseqartussaavoq.
Erfalasoq amitsoralaaq, vimpel, erfalasu-lerfiup affaanik takissuseqassaaq.
Erfalasu-lerfiup ator neqanngiffiani taamaattoq ator neqartariaqarpoq.

Allunaasartaq ilassimassanngilaq qilerneqaranilu.

Sukkulluunniit erfalasoq aserortersimasoq, nungullarsimasoq asinngarpal-
laarsimasorluunniit erfalasu-lerfiup ator neqanngilaq.

Erfalasoq amitsoralaaq.

Erfalasu-lerarneq

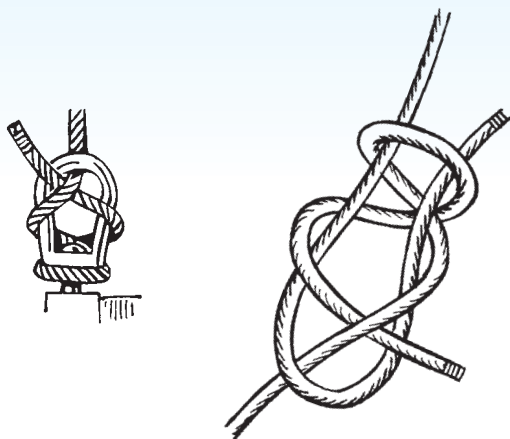

Erfalaserneq aqqaanerlu ataqinnittumik pissuseqarluni sukkasuujunngitsumik ingerlanneqartassapput.

Erfalasoq sukkuulluunniit nuna attussanngilaa. Erfalasoq qullaleraanni aqqaraanniluunniit unermiliuttaraanni, nunamut tutsinnagu pitsaanerpaavoq.

Isumannaatsumik qilersisariaqarpoq.

Oilersinerit.

Erfalasoq amuneqartassaaq seqernup nuinerani, taamaattorli siusinnerpaamik nal. 08.00. Nuannersumik alianartumilluunniit pisoqartillugu sila taarsereersimangippat unnukkullu nal. 21.00 nallereersimangippat erfalaserlertoqarsinnaavoq. Erfalasoq aqqarneqartassaaq seqernup tarrinnerani taamaattorli siusinnerpaamik nal. 15.00 kingusinnerpaamillu nal. 21.00.

Kaperlattartumi ulluni kaperlannerata nalaaniittuni erfalasoq qullarsimassaaq nal. 09.00-imiit nal. 15.00-imut.

Seqernup kaaviinnarfiata nalaani siusinnerpaamik amusivissaq kingusinnerpaamillu aqqaaffissaq najoqqutarineqartassapput.

Taartumi erfalasoq amusimatitsisoqarsinnaavoq aatsaat erfalasoq qinngortitsivigalugu qulleqartikkaanni.

Erfalasoq qullarneqartassaaq erfalaserfiup ammalortortaa tikillugu. Allunaasartaq aalajangerluarneqartassaaq isumannaatsumik.

Erfalasulerfeqanngikkaanni erfalasoq arlaannut nivinngaannarlugu erfalasulertoqarsinnaavoq.

Tammaarsimaffinni assigisaannilu erfalasulertoqalersillugu aqqaasoqalersilugulu ilassinissaa eqqaamaneqartassaaq, tassa imaappoq tammaarsimaartut siuleriaarlutik kusanartumik inissillutik erfalasumik ilassinittassapput. Tassunga atatillugu erinarsortoqarsinnaavoq qarlor tartoqarluniluunniit. Erfalasup amoornera aqqarneralu erinarsornerlu nakkutigineqartassapput tamarmik ataatsikkut naaneqartussaammata. Imaluunniit erfalasoq apissinneqareerpat imaluunniit suli aqqarneqalersinnagu erinarsortoqareersinnaavoq nipilersortoqareerluniluunniit.

Erfalasoq masatsillugu imuneqartassanngilaq.

Erfalasumik imusinerit.

18 · Erfalasorput ima atorineqartariaqarpoq

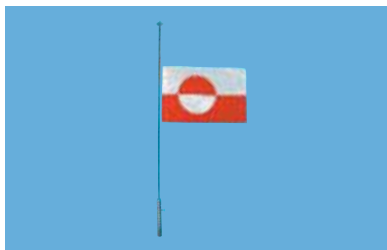
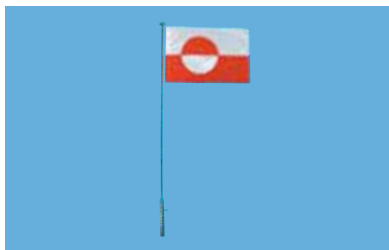
Ullut erfalasulerfissat

Ullut erfalasulerfissat qaammatisiutini Kalaallit Nunaatalu inatsisartuisa kaajallaasitaanni takuneqarsinnaapput. Taakku saniatigut erfalasulerfissat tusagasiuutitigut nalunaarutigineqartarput. Inuittaaq ulluni erfalasulerfissatut nalunaarutigineqartuni erfalasulertarnissaat inassutiginaqaaq. Erfalasormiuna toqqorsimanagu atorluartagassaq, nuannaarfiusuni aliasuffinnilu.

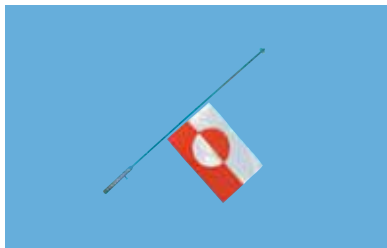
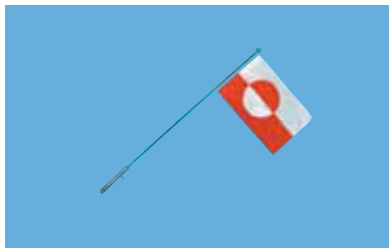
Qiteqqullugu erfalasulerfissat

Ulluni eqqaaniaaffinni, toqusoqartillugu ilisinernilu erfalasulerfik qiteqqullugu erfalasulertoqartarpoq. Erfalasoq qiteqqunneqartinnani apissillugu amuneqaqqaartassaaq sekundinilu marlussunni uninngatinneqaqqaassalluni, taavalu aatsaat qiteqqunneqassalluni, tassa imaappoq erfalasup silissusiata ammut killingata erfalasulerfiup qeqqa nallersimassavaa.

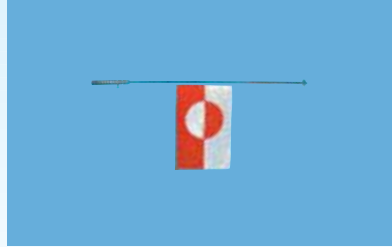
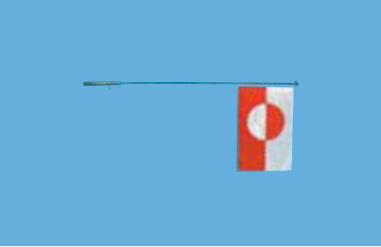
Erfalasut apissillugit qiteqqullugillu amunerat

Napasoq.

Uingasoq.

Nalasoq.

Erfalasulerfinni illuninngaanniit inissianinngaanniilluunniit sanimoortuni tukungasunilu erfalasup silissusiata qeqqa erfalasulerfiup qeqqaniissaaq.

Erfalasoq qiteqqusimasoq aqqartinnagu apissinneqaaqqaarallassaaq, sekundillu marlussuit uninngatilaaqqaarlugu aatsaat aqqarneqassalluni.

Eqqaaniaalluni naalagiarnermi assigisaanilu erfalasoq apissisimasarpoq naalagiarnissap aallartinnissaata tungaanut minutsit 15-inngornissaat tikillugu, taavalu qiteqqunneqassaaq. Naalagiarneq naammassippat erfalasoq apissinneqassaaq; aatsaallu seqineq tarrippat peerneqassaaq.

Nunat allat erfalasui peqatigalugit erfalasulerneq

Danskit erfalasuut, Dannebrog, maannakkut inatsisaasut malillugit danskit naalagaaffiata ingerlassaani illuutaanilu atoqqusaavoq. Aalajangersakkanili aama allassimavoq Kalaallit Nunaata erfalasua akuerineqaaqaarani naalagaaffiup ilaani allani atorneqarsinnaasoq, tassa Danmarkimi Savalimmiunilu.

Nunat allat erfalasuia arlaannik erfalasuissagaanni politiiniit akuersissummik peqqaartariaqarpoq, piffissamulli aalajangersimasuinnarmut atuuttummik.

Nunat allat erfalasui peqatigalugit erfalasuertoqassappat erfalasulerfiit takeqqatigiissapput, erfalasuulli tamarmik angeqqatigiinniartussaallutik.

Erfalatorput inissamut pitsaanerpaamut inissinneqassaaq. Erfalasulerfiit sanileriaat arlaqarpata erfalatorput isiginnaartuniit isigalugu saamerliutinneqarniannikkuni qiterlingorlugu inissinneqassaaq.

Erfalasuut tamarmik ataatsikkut amuneqarsinnaanngippata erfalatorput siulliullugu amuneqassaaq kingulliullugulu aqqarneqarluni.

20 · Erfalasorput ima atorineqartariaqarpoq

Eqqortuuvoq erfalasorput nunallu allat erfalasui imatut tulleriiaassallugit:

6	4	2	1	3	5	7
NOR	FIN	DK	KN	SAV	ISL	SV

(Nunat avannarliit erfalasui)

Isumatusaarnerussaaq nunat allat erfalasui naqinnerit tulleriiaarneri malillugit erfalasutta kingornatigut tulleriinnileraanni.

Tulleriiaarineq eqqorluinnassappat taava franskit naqinneri atorariaqarput, soorlu imatut:

1	2	3	4	5	6	7
Kal.Nun.	A-stat	B-stat	C-stat	D-stat	E-stat	F-stat

imaluunniit:

6	4	2	1	3	5	7
E-stat	C-stat	A-stat	Kal.Nun.	B-stat	D-stat	F-stat

Erfalasulerfimmi ataatsimi nunat assigiinngitsut erfalasui amuneqassanngiluinnarput. Allamik peqquteqaraanni, soorlu ikinngutit arlaannilluunniit tike-raartoqaraanni naqinnerit tulleriiaarneri atorineqartariaqanngillat, soorlu imaalioritoqarsinnaalluni nunap ikinngutigisap erfalasua erfalasutsinnut tulliuullugu inissinneqarsinnaalluni, tamatumuuna ataqinninniarneq nittarniarlugu.

Taamatut inatsiseqarput nunat assigiinngitsut erfalasui tamarmik.

Nunat tamalaat akornanni kattuffissuit erfalasui, soorlu Naalagaaffiit Peqatigiit, FN-ip, atorineqarput taassuma erfalasua ataqinernerpaamut inissinneqassaaq; qullarneqassaarlu sapinngisamik erfalasulerfimmuut immikkoortumut.

Franskit oqaasii nunat tamalaat aallartitaqarfiisa akornanni oqaasiupput, diplomatiets sprog, tulleriiaareqqissaarnerlu atorineqartarlutik, oqaatsillu taaku atorlugit nunat allat taaguutaat taakkualu aallaqqaataat danskit kalaallilu oqaasii atorlugit nunat aqqinik taaguutinit allaapput, soorlu assersuutigalugit imaallutik:

Austriche:	Østrigi
Espagne:	Spania
Estats-Unis d'Amérique:	Amerika
Grande-Bretagne:	Tuluit-Nunaat
Hongrie:	Ungarni
Pays-Bas:	Holland
Yougoslavie:	Jugoslavia

Erfalasup kusanarsaatigalugu atorneqartarnera

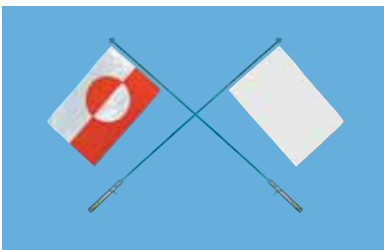
Iikkami, oqaluttarfimmi assigisaanniluunniit pinnerasaatigalugu erfalatorput atorniarneqassappat taava imatut inissinneqassapput:

Kalaallit Nunaata erfalasua nunat assigiinngitsut akornannut inissinneqassappat qiterlinngorlugu inissittariaqarpoq, nunallu allat erfalasui naqinnerit tullerriiarnerat malillugu tullerriisaarsimasariaqarlutik, illuatunge-riissiterlugit tullerriiarlugit.

Erfalatorput nunallu allap erfalasua kanaartaat paarlatsillugit iikkamut inissinneqassappata erfalasutta erfalaserfia qalliussaaq isiginnaartu-niit isigalugu saamerliussalluni.

Erfalasut marluk iikkamut niviingakkat.

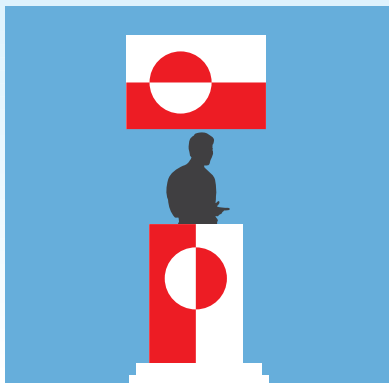

Katinngatit kanaartaat paarlansut.

Erfalatorput oqaluttarfimmut pinnerasaatigineqassappat taassuma oqaluttarfiup siornatungaa tamaat matu-simassavaa.

22 · Erfalasorput ima atorneqartariaqarpoq

Erfalasut oqaluttarfimmi.

Erfalasorput oqaluttarfiup qaavanut inissinneqanngisaannaassaaq, nerri-viup qaliatut atorneqanngisaannassal-luni erfalasunullu allanut nikanarsaa-taanngisaannassalluni.

Toqusup illerfiata qaavanut erfala-sorput ilineqarsimappat taava amma-lortortaa niaquanut qaninnerutinne-qassaaq naalagianiillu isigalugu ammalortup aappalaartumik qalipaa-tilittaa talerperliussalluni. Erfalasoq peerneqassaaq illerfik ilivermi ma-toorneqalersinnagu.

Katinngatit/peqatigiiffiit erfalasui

Katinngatini kanaartap takissusaa taassuma nooqutaa ilanngullugu erfalaso-rtaata silissusianinngaaniit pingajua avillugu takinerussaaq. Katinngatit kanaar-taat 250 cm-inik takissuseqarajupput.

Allunaasaasartaq nooqutaq ilanngullugu erfalasoartaat takitigissapput.

Katinngatit erfalasoartaat erfalasoartamit salliuniartuunngitsunik peqatigiif-fiup aqqanik saqqarmiuanilluunniit erfalasoartap kanaartaata tungaatigut qulaa-tigut naqitsiffigineqarsimasinnaapput allapalaariffigineqarsinnaallutilluunniit.

Katinngammik atoqqaartitsineq

Katinngatitaarnermi ileqqulersuuteqarneq sivisutinniartariaqanngilaq, kisia-nili erfalasumut ataqqinnittumik torersumillu pissusilersortariaqarluni piareer-sarluagaasumik.

Katinngatit erfalasoartaat kanaartaannut kikiattoriikkat maanna pissarsiari-neqarajupput. Taamaakkaluartorli pissusilersuutissat taakkuupput.

Tunniussisuusoq oqaaseqaaqaarsinnaavoq katinngammut ataqqinnittumik pissuseqartarnissaq eqqaasitsissutigalugu taamattaarlu neriuutigalugu atorluar-neqartarnissaa naggataagullu katinngatitaartut pilluaqqullugit.

- A.** Tunniussinermi inuit pingasuusinnaapput:
1. Katinngammik tigumiartoq.
 2. Katinngammik tunniussisoq.
 3. Katinngammik tiguisoq.
- B.** Katinngammik tigumiartup katinngat puuaniit amoriigaq sanimorluinnaq sammitillugu siaassavaa tunniussisussaq tiguisussarlu akileriillutik erfala-sortaata saavaniitillugit – isiginnaartoqarpat isiginnaartut saallugit. Tiguisussap kaataaranngumik tigumiaqassagami eqqaamassavaa.
- C.** Kikissat nooquttamat qaninnerusut pingasut kaattamik kaatassaapput. Tiguisoq kaatsisuusassaaq. Kikiak siulleq kaariutigalugu oqassaaq: – Kunngerput pillugu. Sioqquטיםumik ilitsersuisoqareersimanngippat tunniussisup taanna oqaati-gissavaa, taavalu tiguisup oqaatsit issuassavai, kinguliini taamattaaq. Kikiak tulleg kaariutigalugu oqassaaq: – Nunarput pillugu. Kikissat pingajuat kaariutigalugu oqaassaaq: – Erfalatorput Peqatigiiffipullu (peqatigiiffiup aqqa taallugu) pillugit.
- D.** Taava tunniussisup katinngat tigungmisumiit tigussavaa napparlugulu tigu-sisussamat tunniullugu. Taamaalioreeruni assammillugu katinngatitaarne-rani pilluaqussavaa.

Matuma siornani allassimasut tassaapput tunniussisup ileqqulersuutigigitassai. Taakku saniatigut katinngatitaartut qanoq iliuuseqarusunnerlutik nammin-neq aalajangissavaat. Inassutiginarpoq erinarsuutit erfalasutsinnut inuiaassut-sitsinnulluunniit tunngasut ilaannik erinarsortoqarsinnaanera.

Inissamat pitsaanerpaamut katinngat inissineqassaaq, oqaluttarfiup taler-piatungaanut – isiginnaartuniit isigalugu oqaluttarfiup saamiatungaanut – oqaluttarfimmiit sassasinnerulaartillugu.

Pissusissaq naapertorlugu katinngat imuneqassaaq.

Pissusilersuutiginiakkat nalunaallillugit oqaloqatigiissutigineqareersimassapput.

Katingammik tigumiartuuneq

Katingat tigumuserlugu.

Katingammik tigumiartuussagaanni misigissuseqarfigalugu pisariaqarpoq aammali nukeqartariaqarpoq. Katingammik tigumiartuusup pissusilersuutis-sani ilikkarsimasariaqarpai.

Atisat assuutit peqatigiittulluunniit ilisarnaatit tigumiartunit ator neqassapput.

Katingat tamatigut pooqartillugu toqqorsimaneqartarpoq.

Katingat ator neqalersinnagu pooqartillugu ingerlattariaqarpoq.

Katingammut atasarput tigumiutaa. Taamaattumik peqarluni ingerlanne-ra oqinnerusarpoq. Ikkuffik niup talerperliup – seeqqup – tungaaniitittaria-qarpoq ipua tuimut saamerlermut ujangisillugu.

Ingerlaarnissaq sivissussappat katingat siaaqqatillugu tigumiutaaniitillugu oqinnerusaaq. Anorlersumi katingatip allunaasaasartai qilerutigalugit ator neqarsinnaapput.

Katinnammik imusineq allunaasaasartanillu qilirsineq.

26 · Erfalasorput ima atorneqartariaqarpoq

Allunaasaasat nivingasut isorpasissuunngitsukkut qasungasumik ataasiarlugit qileriarlugit erfalasortaq kaajallallugu aappaa saamiatungaagut aappaa talerpiatungaagut imminnut ornitsillugit

kaajallaguteriarlugit qasungasumik qilerneqassapput.

Sila ajussangatinnikkaanni tamatigit tigumiutaa nassartariaqanngilaq. Tigumiusisaanngikkaanni katinngatip kanaartaa nunamut tunngatillugu isikap talerperliup tungaaniitittariaqarpoq.

Qeqqarissisimatilluni kanaartaa tuip talerperliup tungaanut nusumaalaarneqassaaq assannillu illugiinnik tigummineqassalluni. Erfalasumik tigumiar-tup ingerlariassaguni talerpimminik katinngat kivissavaa qaami portoqataanik saamimminillu qitimi nalaatigit tigussallugu. Taamaasillugu ingerlanneqassaaq. Pisuffissaq sivirusassapat tigumiutaata atorneqarnissaa inassutiginarpoq. Taamaaliornermi assammik saamerlermik sakissat nalaatigit talerperlermillu qaap nalaatigit tigumiarneqassaaq.

Erfalasup ilassinissutigineqartarnera

Erfalasup sikitillugu nallartillugulu ilassinissutiginera.

Aatsaat nunarput pillugu nuannaarutissaqaraangatta katinngatit atorlugit ilasinnittarpugut, soorlu kunnigkormiut nunallu allat naalakkersuisui ataqqinnittumik ilassiniautsigit.

Ataqqinninniarneq tigumiartut tigumiartnerattut aallartittarpoq. Taava assammik saamerlermik katinngatip kanaartaata ataungaa tiguneqassaaq saamiatungimullu ingerlanneqarluni.

Taamaaliutugaluni talerpik ammuartikkiartuaarneqassaaq katinngatip silaannarmi talerpiatungimut sanimorluinnaq narlorissilluinnarnissaa tikillugu, kisianni erfalasortaanik nuna attornagu.

Illassisassaq allornernik qulinik ungasitsigileraanni ataqqinnilluni sikititsinermik pissusilersortaqalissaaq; naammassissaarlu ataqqiniagaq sarsutereerluni allornernik qulinik ungasitsigilerpat.

Kunnigkormiut inissaminnut pigaangata saneqqutileraangataluunniit taamatut ataqqinninniartoqartarpoq. Taamaaliortoqartarportaaq kunnigi inuummersoqquneqaraangat imaluunniit nunarput inuiaassutsimullu erinarsuutit 'Nunarput uotoqqarsuanngoravit' imaluunniit 'Nuna asiilasoq' assigisaallu erinarsorneqaraangata.

Ilisinerni aamma ataqqinninniartoqartarpoq, takuuk taanna pillugu allaatigisaq.

Taamatut ileqqulersuutit soorlu timersortartut ingerlaarneranni atorneqasannigillat, taakkua katinngatertik uertillugu isiginnaartut illassisassammattigit.

Katinngatit nalliuttorsiortuni

Katinngatinik tigumiartunit katinngat eqquneqassaaq, tigumiartullu makkuusinnaapput: Siulersorti tigumiartorlu, amerlanerusinnaappulli soorlu pingasunik sissuertoqarsinnaagamik. Siulersuisuat katinngatip siornani siulliusaaq sinnerilu tigumiartup avataani inissisimassallutik. Katinngatit arlaliuppata ingerlaartut siulerialaassapput, katinngatinillu tigumiartut talerpiatungaaniissapput. Ataasiinnarmik siulersuisoqarsinnaavoq.

Katinngatit kusanartumik inissinneqassapput.

Tigumiartut iseriartorneranni isersimasut tamarmik katinngat saallugu nikuissapput aatsaallu katinngatit inissinneqareerpata ingissallutik.

Nerisoqartillugu, aliikkusersuisoqartillugu oqaluttoqartilluguluunniit

katinngatit ilitsivimminniissapput. Ilitsiviliortoqarsinnaavoq.

Tigumiartoqaannarsimappat taakku paarlanneqartariaqartassapput.

Nalliuttorsiorneq naatinngatit eqqunneqarnermittut anninneqassapput, nalliuttorsiornerup naanissaanut uninngatiinnarnianngikkaanni.

Palasimit akuerineqarluni aatsaat katinngatit oqaluffimmu eqqunneqarsinnaapput.

Oqaluffimmi katinngasisaartarneq

Oqaluffinni katinngasisaartarnermik apeqqut assigiimmik nalinginnaasumillu akineqarsinnaanngikkaluartoq matuma ataani maleruaqqusat malinneqartariaqarput.

Oqaluffinni suliassaq suugaluarpalluunniit palasi ilaqutariillu suliamut attuumassuteqartut katinngasisaarnissamut akuersiseqqaartariaqarput.

Akuerineqarsimagaanni palasi/ajoqi suleqatigalugit katinngatit qaqugu eqqunneqarnissaa anninneqarnissaa lu naalagiarnerrullu nalaani sumi inissimanissaa aalajangertariaqarput.

Eqqunneqarnera anninneqarneralu isaatitsinerup aniatitsinerullu nalaanni pisinnaapput, imaluunniit naalagiat isaalersinnagit katinngatit inissereer neqarsinnaapput, naalagiallu aniareerneranni anninneqarsinnaallutik. Siulleq atorumaneqarpat katinngatit inissaminnut kigaatsumik apuukkiartorneqarneranni annikkiartorneqarnerannilu ilagiit erfalasoq saallugu qiviarlugu nikuittassapput, tassa naalagiat altarip tungaanut sammigaluarlutik naqqup qeqqata tungaanut saassapput.

Katinngasisaartut paarlaattarnissaat sapinngisamik tussiarnerup nalaani nipaarsaarluinnartumik pisassaaq.

Pilluaqqussut erinner saarneqartillugu/oqaatigineqartillugu katinngat siki allanneqartassaaq – immannuq orlertillugu – naammasineqareerpallu naqqillugu.

Nalliuttorsiorluni sapaatinilu naalagiarnerni peqatigiiffiit katinngasisaarjunnerusarput.

Ilisinermi katinngasisaartarneq

Ilisinerit oqaluffinni suliaasartuni katinngasisaarfiugajunnersaapput.

Taakkunani palasip ilaquataasullu isumaqatigiissuteqarfingereersimanissaat pisiaqarluiinnarpoq.

Tassanissaq qulaani taaneqareersutut ilassinnittoqartassaaq aamma issu-meerinermi.

Arlalinnik katinngisaartoqaraangat inikilliornaraangallu katinngat ataa-siinnaq ilani sinnerlugit sikitinneqartassaaq.

Katinngisaartut nalliuttuni assuutigisartakkaminnik atisaqassapput.

Katinngatit arlaliusaraangata katinngisaartussat siulersorneqartassapput, aallaqqaarfissamiit inissiffissanut tamanut siulersortaasussamik.

Katinngatit toqusumut attuumassuteqarnerusut niaquata nalaanut inissineqassapput. Katinngisaartut sinneri illerfiup kingornatungaani akileriillutik imminnut saallutik nikorfassapput. Palasi sassarpat taassumunnga saassapput.

Pilluaqqusineqarnerani katinngisaartut qeqqarissisimassapput.

Palasip oqalussereernerani katinngisaartut imminnut saaqqissapput.

Tussiutip kingulliup versiisa kingulliup tulliaata naanerani katinngatit oqaluffimmiit annikkiartorneqalissapput, siulliullugit eqqunneqartut siulliullugit anninneqassallutik taamaasillutik katinngisaartut ilatik saaqquteqqaartariaqassallugit.

Oqaluffiup silataani katinngisaartut biilip ingerlassisussap sanianut illugiillutik inississapput.

Iliveqarfimmi katinngisaartut sapinngisamik illerfik qanillillugu inississapput.

Illerfik ilivermut ikineqalerpat katinngatit sikitinneqassapput.

Qujassuteqartoqannginnerani katinngisaartut ataatsikkoorlutik iliveq qanillissavaat kingullermillu ataqqinninniutitut katinngatit kigaatsumik iliveq qulangersillugu pingasoriarluni ataatsikkut sikitinneqqaattaassapput qisuttat uinganeqanngitsumik siumut narlortittaqaataarlugit.

Pingasoriarlunissaq sikititsineqartassaaq eqqaassutissanik naasortaliinermi peqataagaanni, naasortaliisoqareerneratigut eqqaassutissaq qimanneqalerpat, katinngatit imuneqalersinnagit.

Tamatuma kingorna katinngasisartut katinngisaatitit kanaartaannut allunaasaasartaannik qilissavaat. Tamatuma kingorna erfasortat kanaartanut imuneqassapput.

Ilisisoqartillugu katinngat aliasuummik qalertaqartinneqartussaannigilaq, aliasunneq katinngatip pissusianut naleqqutinngimmat, katinngalli ataqqinninniutaammal!

30 · Erfalatorput ima ator neqartariaqarpoq

Katinngammik sikititsineq sanimoortitsinerlu.

Erfalasutta torersumik ataqqinnittumillu ator neqartarnissaa pingaartuuvoq. Katinngatinik atuisut amerlanerpaat tassaapput peqatigiiffiit. Taakku malittarisaaqarnissaminnik pisariaqartitsipput, taamaattumik neriuutigaarput ilitser-suutit uani atuagaqqamiittut iluaqutigineqarumaartut atuarluarneqarlutik ilikkarluarneqarlutillu.

Ilitseruut una Dannebrogip ator neqartarneranut atuagaqqiaasoq anner-tuumik najoqqutaralugu suliarineqarpoq, nunanimi tamalaani malittarisassat assigiiaaqimmata.

Erfalasoq manissarneqartanngilaq nutaajulluni manissareersimasarmat.

Erfalasoq katinngatillu toqqorsimanagit atorluagassaapput.

Katinngatit erfalasantamikkut ilisarnaaserneqarsimanngikkaangata ilaanni paarlaattoorneqartarput tammaaneqarlutilluunniit. Nooqutaasigut ilisarnaateqartissimanngikkaanni ipuatigut malunnaatsukkut peqatigiiffiup ilisarnaataaniq nalunaaqutserneqarsinnaapput.

Naggasiut

Inuiattut pingaernerpaatut ilisarnaatigisatta, nunatta erfalasuata, ukiunik 20-nngortorsionera ulloq 21. juuni 2005 nalliussivarput.

Nunatsinnut nunattalu erfalasanut ukiuni 20-ni taakkunani siuariar-torneq annertusiartuinnarsimavoq. Nuannaarutigeqalugu maluginiarpara nunatta erfalasuata ataqqineqarnera atugaaneralu nunatsinni sumiikkalua-raanniluunniit annertusiartuinnartoq. Erfalasoq Namminersornerulluni Oqartussaanerup eqqunneqarnissaa sioqqutilaarlugu 1978-imiit 1985 tikil-lugu innuttaasunit nunatsinnilu naalakkersuinikkut qinikkanit pimooruti-villugu misigissuseqarfioqisumillu oqallisigineqartarsimavoq. Erfalasoq taanna tamatuma kingorna nunarput tamakkerlugu nuannarineqaleralut-tuinnarsimavoq.

Inuiaqatigiinni meeqqap kialuunniit ilisimavaa erfalakup qaqtortortaata ser-mersuaq, iluliarsuit sikulu ilisarnaaserai. Aappaluttortortaalu seqineq nuilersoq tarrilersorlu immamik aappillersitsisartoq ilisarnaaserpai. Ilisarnaatit taakku kialuunniit paasisinnaavai. Ilisarnaat taanna uagut nunami tassani najugaqar-tugut ulluinnarni pinngortitamit misigisartakkatsinnit uppersarnerqartar-poq. Nunatsinnut avataaniit tikeraanut erfalasoq Kalaallit Nunaannut ilisar-naataavoq kusanartoq erseqqissorlu.

Erfalaspullumi kusanaqaaq. Oqaatigineqarsimavoq pinngortitat naliit-suussusiisigut angujumasanik tunaartaqartoqanngitsoq – taakkuli angujuma-sanit malitseqartartut. Tamanna Thue Christiansenip eqqumiitsuliortutut inuiattut ilisarnaatitta ilusissaa pitsaanerpaq pisariitsumik ilusileramiuk misi-gisimassavaa. Erfalatumik pisariitsumik ilusiligaallunilu qalipaasigaanermigut erfalasoq Kalaallit Nunaanniittunut tamatsinnut takorluukkanik misigissutsi-nillu eqqortunik pilersitsisinnaasoq.

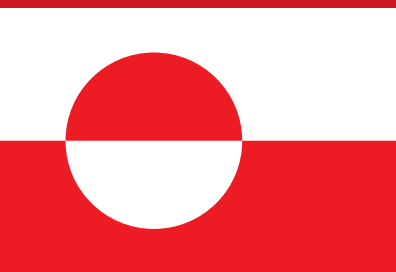
Inuk silatoorsuaq, Albert Einstein oqarsimavoq inuiattut misigisimaneq tassaasoq meeqqat nappaataat. Tamanna inuiassuit mæslingerneraat. Tamatumani inuiattut naalagaaffissuit pissaaneqaqisut naalagaaniarumatune-rat inuillu nalinginnaasumik ilisimasaqarnerusutut, akaarinninngitsutut imminnuinnarlu pingaartittutut pissuseqaaqajaasernerat eqqarsaatigalugu eqqortumik oqarsimavoq. Siuaasanilli pinngortitamillu mianerinninnikkut, nunagisamik innuttaasalu pisinnaasaannik usorsisimaarutiginninneq pingaar-titsinerlu kalaallillu imminnut paasinerminni ataatsimooqatigiinnermik kif-

32 · Erfalatorput ima atornerqartariaqarpoq

faangissuseqarnermillu peqarnerat inuiattut misigisimanermik pitsaanngitsumik paatsuukkamilluunniit imaqanngilaq.

Nunarsuarmioqatigiinni tamat oqartussaaqataaneranni pilerlaatut inuiattut ilisarnaatisatsinni tulluusimaarluta misigissuseqarluarlutalu katersornissatsinnut Kalaallit Nunaat pissutissaqarluarpoq. Pisut ullulluunniillu nalliuttorsiorfiusut pineranni tamatigut taamaaliortuaannarisa! Erfalatorpullu erfalaserfik qiteqqullugu amugaangatsigu aliasunnitsinni misigissutsivut immikkut saqqummiuttuarterisigit.

Kattuffik Erfalasorput